

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző

Cím:

ÁRVA A HÁZ

Lengyel István

Forrás:

Berky Lili

1958. 10. 8

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Idő

"1958"

Rejtszám

Az idei tavasz két legendásan boldog házasságot élő művészpárt választott el egymástól: februárban kiváló művésznőnk, Gózon Gyula feleségének, Berky Lilinek duruzsoló, lágy hangja hallgatott el örökre, márciusban Várnai Zseni kísérte utolsó útjára életének társát, költészetének intonálóját, ifjúsága útjelzőjét, Peterdi Andort, a nagytehetségű szocialista költőt. A Berky-Gózon házaspár rákosligeti családi háza azóta éppen olyan csendes, mint a Keleti Károly utcai lakás, ahol Peterdi Andor és Várnai Zseni éltek, dolgoztak, harcoltak tökéletes megértésben, csaknem félszázadon át.

VÁRNAI ZSENI:

GÓZON GYULA:

Hogyan lehetnék teljes ember nélküle?

A felszabadulás óta megjelent első könyvem jövedelméből vettük — mutat a fehérre fényezett ajtóval szemben álló kényelmes, modernhuzatú sezlónra Várnai Zseni. — Ezen aludt Bandi életének utolsó esztendőiben, mióta viszonylagos gondtalanság vette körül. Több mint fél éve nincs velünk, de ha befejeztem a munkámat, máris önkéntelenül felemelkedem, s elindulok ide, az ő szobájába, hogy megmutassam Neki, mit írtam. Csalhatatlanul ítélte meg a verset, nemcsak az én költeményeimről mondott olyan véleményt, amit később az idő mindig hitelesített, minden eléje kerülő költői alkotásról megállapította, milyen hatást vált majd ki. József Attila nevét még senki sem ismerte, mikor lázas lelkesedéssel beszélt a költészetével való első találkozásáról »Megszületett a proletariátus nagy modern lírikusa« — dübörgött a hangja, hiába tettem kezemet a karjára: — »Pszt, felébrednek a gyerekek...«

— Álmaimban most is hallom a hangját. Még az anyagi boldogság sem feledtetheti velem soha, sőt Kati, az unokám sem, aki alig múlt 10 éves, de már a betű bűvöletében él; most nagyapja irodalmi hagyatékát rendezi, gépeli hátramaradt kéziratokat. De hogyan is feledhetném Őt, hiszen minden nagy emlékünk közös: a szerelem, harc, proletár-nyomorúság, küszködés, felemelkedés. Hiszek benne, hogy mint versben is írtam, közös küldetésünk volt, hogyne lenne hát üres a ház, hogyan lehetnék teljes ember nélküle?...

Nem megy az élet nélküle...

Gózon Gyulának nemcsak a szeme, a hangja is könnyes, amikor Berky Lili, a feledhetetlen élettárs emlékét idézi.

— Nem megy az élet nélküle nagyon, nagyon nehezen tudom megszokni az egyedüllétet. Legfeljebb munkaközben felejttem el, hogy magamra maradtam, de csak percekre. A Mézeskalács óriási sikere közben, tapsorkán és ünneplés pillanataiban például rá kellett gondolnom. Vajon nem követtem-e el valami vaskos hibát, nem játszottam-e túl a szerepemet, ami fokozza ugyan a közönségre való hatást, de nem méltó igazi művészhöz? Mert, bár önállóságunkat negyven éven át megőriztük, ha olykor nagyon melléfogtam, mosolyogva figyelmeztetett: »No, no Gyula, lassabban a testtel, nem gondold, hogy kevesebb több lett volna?...«

— Negyven év minden emléke, boldogsága Vele kapcsolatos. Olyan jó volt, mint egy falat kenyér, s mégis Ő búcsúzott tőlem ezekkel a szavakkal: »Köszönöm, hogy olyan jó voltál hozzám.« Egymás mellett voltak a szobáink. Most senki sem aluszik az övében, ahol minden úgy maradt, ahogyan hagyta. — Színpadit ruháit, mint minden évben szokta, ezen az őszön én hordtam le a padlásról és poroltam ki helyette. A legszebbeket a Múzeumnak hagytam majd. Mióta nincs velem, másképp látom a világot, az embereket. Hiányzik a bűvölő hangja, szelíd — huncutkás pillantása, egész tündéri lény. Ha kitekintek a kertbe, ma is mintha ott látnám hajladozni a virágágyak között. Nem sokkal megbetegedése előtt egy sor gyöngyvirágot ültetett, mikor nyíltni kezdett, mindet kivittem a sírjára, a temetőbe, ahol mindennap felkeresem...

Lengyel István